

MLADÁ NA MALÝ

25.6.2015

1

VŽDYCKY HLEDÁM OSOBNÍ VÝPOVĚĚ ČLOVĚKA

Rozhovor s organizátorem přehlídky
Jakubem Hulákem

Na Mladou scénu je tradičně velký převis doporučených představení vůči počtu hracích míst. Jakým způsobem se z nich vybírá?

Zasedne odborná rada, která se z velké části sestává z lidí, kteří byli na krajských přehlídkách v porotě. Dají se na stůl všechna doporučení: máme k dispozici posudky, fotky i texty, hlavně ale o inscenacích přímo na místě referují jednotliví členové rady. Rada se pak na základě podkladů dohodne, které věci by v programu určitě neměly chybět a naopak které nejsou pro celostátní přehlídku tak zajímavé. Snažíme se ale uplatnit i hledisko žánrové pestrosti, aby byly zastoupeny různé druhy divadla a nešlo jen o počty doporučujících hlasů. Tento způsob se určitě nedá označit za zcela spravedlivý, těžko se to ale dá dělat jinak.

Na co kladeš důraz v dramaturgii festivalu?

Z mého hlediska je priorita, aby se tu opravdu objevilo to nejzajímavější. Je škoda, abychom v zájmu snahy o pestrost vynechali věc, která má kvality, je na úrovni celostátní přehlídky a je zajímavá. Tahle přehlídka je hodně specifická právě svou pestrostí. Jiné přehlídky jsou druhově vymezené, u dětského divadla je práce s dětmi také podobná, zatímco mladé soubory jsou hodně rozrůzněné. Tady v Ústí možná převažují soubory ze základních uměleckých škol, které pracují pod určitým pedagogem, se kterým vyrostly. Oblast mladého divadla ale zahrnuje i soubory, které se daly dohromady samy, je to parta lidí, která nemá žádného šéfa, žádné pedagogické vedení. To je na přehlídce zajímavé. Nikde rozrůzněnost nevnímám tolik, jako u mladého divadla, je nejen v žánru výsledku, ale vůbec v přístupu k práci. Střet přístupů je pro mě zde na přehlídce to nejzajímavější. Proto by byla škoda brát soubory jenom ze ZUŠ.

U dětské scény je při hodnocení brán velký ohled na pedagogickou a výchovnou stránku počínu, u divadla dospělých se posuzuje výsledek práce. Připadá mi, že mladé divadlo stojí někde mezi. Že už máme tendenci ho hodnotit divadelními parametry, ale ještě to není úplně

vhodné. Jak se s tím rozporem vyrovnáváš?

Máš pravdu, že máme tendenci se na představení dívat z pedagogického hlediska. Když ale soubory přijedou na dětskou scénu, všeobecná snaha je taky dívat se na ta představení jako na divadlo, uplatňovat na ně divadelní kritéria, přestože chápeme, že některé věci mají nedivadelní důvody. Jednou ale jsou soubory na divadelní přehlídce, tak se na to nasazují divadelní kritéria. Při posuzování z divadelního hlediska ale podle mě ani nelze oddělit složku pedagogickou. Ta je stále přítomná, a když člověk vidí představení, kde jsou děti nějak zmanipulované, vstupuje to i do divadelního hodnocení. Něco najednou nefunguje, něco zaskřípe, je nepatřičné. Přiznám se, že tohle mám stejně i u mladého divadla. Stále na představení koukám jako na divadlo, ale někde v pozadí je pro mě silný aspekt pedagogický. Hlavní smysl této činnosti spatřuji totiž v tom, že rozvíjí osobnost členů souboru. Není pro mě důležité, jestli se budou dál divadlem zabývat profesionálně či ne, to je naprosto podružná záležitost.

Jde ten vliv i opačně? Ovlivňuje tě zkušenost s mladým divadlem při hodnocení inscenací dospělých?

Určitě. Sám jsem prošel soubory od dětských, přes středoškolské až po dospělé a sám jsem se studenty pracoval. To mě hodně ovlivnilo, i proto se často dívám prizmatem pedagoga. U profesionálního to tak nevnímám, ale u amatérského divadla vždycky: pokaždé hledám osobní výpověď člověka nebo skupiny lidí. Nejsou mi blízka divadla ryze interpretačního typu. Taková, která nastudují hru, text, snaží se co nejlépe zvládnout roli, ale necítím tam výpověď souboru. Pro mě je amatérské divadlo o tom, že jsem s partou lidí, se kterou je mi dobře a se kterou mám chuť nějak vypovídat o světě nebo o nás. Když tohle chybí, divadlo mě moc nebaví.

Rozhovor pokračuje na straně 10

RS divadla Vydýcháno, ZUŠ Liberec: Vyskočit z kůže

CELÉ JE TO BOLAVÉ

Rozhovor se souborem

Vyvíjelo se představení i po premiéře?

- Těžko říct, jestli to vůbec bylo nazkoušené na premiéru.
- Nebyl moc čas, takže to bylo různě roztahané. Hodně přehlídek.
- Vedoucí Michaela Homolová: Ale řekla bych, že po premiéře jsme upevňovali hlavně hudební linku. Ty kuličky, misky, ťukání – hodně se vyčistilo, ke které situaci, která hudba patří a tak. I já si ujasnila, co pouštím.

Předloha se původně jmenuje jinak, že?

M.H.: Je to původně divadelní hra, která se jmenuje Vyskočit z kůže/Problém. Někdy se uvádí pod názvem Problém, ale autorka si přeje, aby se uváděla pod názvem Vyskočit z kůže. Zuzana Ferenczová je současná slovenská autorka a její tvorbu sleduji už několik let. A tuhle hru znám, protože ji měla na repertoáru slovenská sekce Divadla v Dlouhé. A když přišla řeč na to, co bychom mohli dělat nového, usoudila jsem, že tato skupina už je natolik zralá, že by si mohla zkusit udělat přímo dramatický text. Takže jsem jim ho přinesla, líbil se jim stejně jako mně, a tak jsme se do něj pustili.

Na konci přehlídky bude ještě jednou Vyskočit z kůže.

- Jo, to jsme četli, ale neviděli jsme je.

A co byste vzkázali souboru, který se chce pustit do stejného textu jako vy? Čeho by se měl třeba vyvarovat?

- Já bych jim vzkázala: „Zlomte vaz!“
- M.H.: My jsme ten text velmi radikálně seškrtali a je tam spousta dobrých vtipů, které jsme nepoužili, takže se těšíme na ty vtipy.
- Možná bych se omluvil, že jsme jim před-vyzradili konec.
- Ale třeba si ten závěr zpracovali jinak.
- Třeba umřela.
- A nebo taky neumřela.

Máte v tom nějaké bolavé téma?

- No, celé je to bolavé téma. To se může stát kdykoli, vlastně i kterékoli z nás. Na začátku jsme dělaly monology a měly jsme se samy vcítit do role, že jsme těhotné, a co se nám honí hlavou, jestli bychom šly samy na ten potrat. A prožít si to takhle v myšlenkách je samo o sobě dost nepříjemné.
- Hodně jsme o tom mluvili, co bychom dělali, komu to řekli.
- A pro kluky je to taky bolavý.
- M.H.: Mám tu desky a v nich je spousta krásnejch vnitřních monologů. Ale nevyzradím.

Takže to vyházel z nějaké dramatické výchovy.

M.H.: Nejdřív monology, pak situace, pak jsme si hodně hráli s tím zmnožením postav, jaké možnosti to přináší. Měli jsme variantu, že se herci v postavách úplně křížili. Tahle cesta hledání byla hrozně dlouhá, než se to vypracovalo do téhle přehledné podoby. Doufám tedy, že je přehledná. Taky jsme se zabývali čtyřmi základními typy osobností, protože jsou tam čtyři postavy. Každá zastupuje jeden typ. Kreslili jsme obrázky, grafy, četli jsme si o tom. Je za tím strašně moc.

Jaké to je, jít před lidi s takhle intimním tématem? Dosud jste nedělali tak závažná představení.

- Když jsme hráli třeba Adriana, byli jsme zvyklí, že se lidé od začátku do konce smějí a užívají si to s námi. Bylo to nabitě pozitivní energií. U tohoto představení nevíme, jak to diváci vezmou, většinu času je ticho a my nevíme, jak si to vyložit. Je to jiné.
- Už si na to rok zvykáme.

Napadlo mě, že řešíte téma, které ve vás nějak rezonuje...

- M.H.: Žádná těhotná mezi námi není. Za tu dobu, co to hrajeme, by už musela mít obrovský břicho.

Jakým způsobem se k té látce postavit, bez nějakého autentického zážitku?

- Čelem!

RECENZE

BALADA O ŽIVOTĚ A SMRTI

Je to vlastně příběh, který lze říci jednou větou. Mladičká holka otěhotněla příliš brzy a neví si s tím rady. Je zmatená, rozbolavělá pubertou, trochu ještě dětská, a už by měla být ženou? Cítí se sama, je sama – přinejmenším bez maminky, která by snad mohla poradit, pomoci. Ale není... A tak její situace nezadržitelně spěje k tragédii. Tak, jak se to snadno může v pubertě stát, neboť smrt se zdá být tím nejsnadnějším a definitivním řešením problémů. A ona má PROBLÉM. Chce se jí tedy pochopitelně Vyskočit z kůže. Soubor Divadla Vydýcháno pod vedením Michaely Homolové pojímá tento možná až banální příběh končící tragicky jako meditaci nad životem a smrtí, jako krutě očistný rituál. A k tomu směřují i všechny scénické prostředky. Hrdinka jako by se ocitla v jakémsi meziprostoru, kde neplatí logika, racio, argumenty. Je to ponoření do vlastního světa, v němž se propojuje ještě dětské vidění s extrémní bolestnou citlivostí. V tomto rituálním prostoru mají své místo předměty průzračné a křehké jako sklo, ať už jsou to meditativní zvuky, vytvářené dvěma hudebníky v pozadí, zrcadlové etudy zkoumající z různých úhlů vlastní já, či podoby přítelkyň a „toho kluka“. Vše ve znásobené podobě, jako v zrcadlovém labyrintu. Vlastně nic z toho, co se tu děje, co je řečeno, není součástí reálného světa. Tuto atmosféru evokuje nápadité využívání skleněných mis, které můžeme číst několika způsoby. Je to tak trochu konkrétní podoba rostoucího zakulaceného bříška, ale také cosi divně křehkého, průhledného, chladného, nepojmenovatelného. Přemýšlení o smrti a koketování s ní ponořením do vody na

tak dlouho, až dojde dech, to je jen jedna ze zkoušek, jaké by to bylo, a snaha zahlédnout, co se skrývá za těmi dveřmi vedoucími ke smrti. Pak nutně následuje uvědomění si, že to tajemství pozná člověk až ve chvíli, kdy se rozhodne definitivně a navždy. Z původního textu Zuzany Ferenczové příliš nezbylo (a to, co zbylo, tedy jazyk puberty, jehož součástí jsou sprostá slova, působí v tomto stylizovaném tvaru nepřírozně a křečovitě). Nicméně základní pocitový příběh přenesením do více symbolické roviny získává novou kvalitu. Tak trochu studenou, odcizenou, křehkou a nebezpečnou. Jako když vám v ruce praskne sklenice a její střepy se vám zabodnou do dlaně.

Jana Sprová

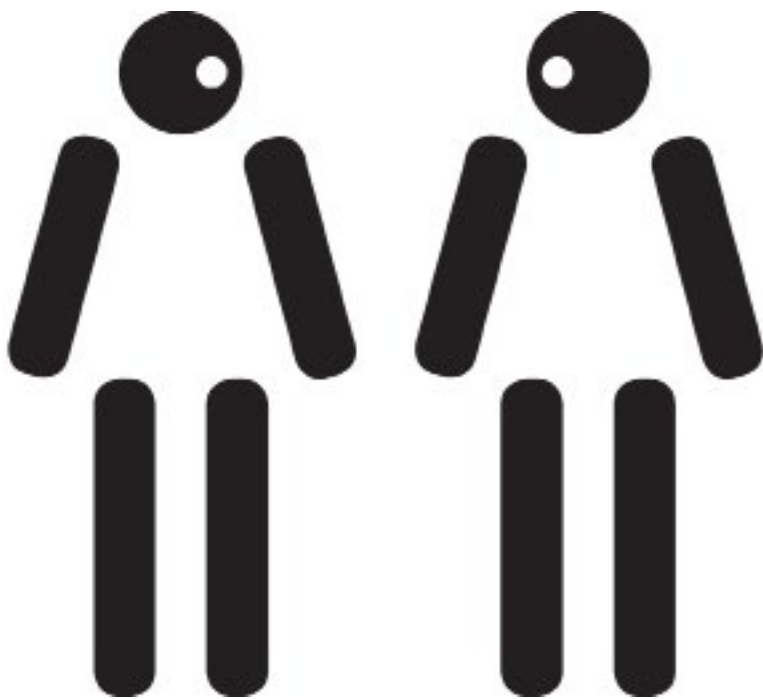

SLOVOMRAK

Slovomrak (čti wordcloud) je vizualizací bleskových reakcí diváků ihned po představení. Čím větším písmem je výraz uveden, tím vícekrát jej diváci v souvislosti s představením pronesli.

DISKUSE O INSCENACI:

Je to silné téma, je dobře, že se jej chopili. Děkuji za představení. *** Líbilo se mi, že postavu hrálo více lidí, to jsem ještě neviděla. Na konci jsem z toho měla depku. *** Na mě je to až moc silné téma, možná bych to trochu odlehčila. Líbil se mi motiv skla a určitá abstrakce. *** Ocenil jsem, že si herečky mísy nedaly pod triko. Bee Gees skvěle zafungovali, jsem rád, že refrén, který by přesně podtrhoval téma, jediný z celé písničky nezazněl. *** Téma? Přijmout, že v životě rozhoduji sám za sebe. Hledat odpovědi ve svém nitru a tím se řídit. *** Téma je aktuální, děje se často. Na druhou stranu, tohle téma teď volí hodně souborů. Líbilo se mi zkrácení, nenudila jsem se. *** Zmnožením postav už nejde o jedinečný příběh jedné osoby, ale dostáváme se k určité univerzálnosti. Občas se pokoušeli hrát psychologicky, což tolik nefungovalo, ale když to nedělali a hráli zkratkou, stylizovaně, fungovalo to velmi dobře. *** Když tam byl civil, až zcizení, líbilo se mi to, tím víc, když tak hrálo více postav. Když hráli jednotlivě, psychologicky, nefungovalo to. *** Pro mě hra nebyla o těhotenství, ale mnohem víc o smrti. Proto pro mě byla klíčová scéna s topením. Pro mě nebyla dotazena tolik, jak bych si představoval. Šel bych víc na dřev. *** Karel Tománek: Jevištní uspořádání připomínalo obřad, projev suverénní, řeč stylizovaná. Vyhazovaly mě z toho vulgarismy, jako by tam nepatřily. Téma jsem pochopil rychle, překvapilo mě, s jakou suverenitou ho sdělujete divákům, ale použití tématu v dnešní době jsem nepochopil. To je zároveň má otázka k souboru: vážně je to dneska problém? *** Vladimír Fekar: Už jsem představení viděl v podání jiného souboru, nemohl jsem se od toho oprostit. Obřad je přesný výraz, do značné míry odpovídá. Předpokládám, že před analýzou textu byla debata o tématu, text je tu tedy spíš prostředkem vyjádření. Cítím za tím ten proces, výsledek je ale pro mě trochu sterilní. Metaforicky jazyk mě vedl k tomu, že jsem se na to díval zvenku. Velmi oceňuji obrazivost, metaforičnost, věrnost stylu. Líbí se mi odvaha být lyrický. *** Zuzana Jirsová: Hru jsem neznala, doma jsem četla váš scénář. Nejdřív mě nezaujal, podruhé už ano. Pak jsem viděla fotku z představení – ta se vůbec nepotkala s mými představami. Inscenace mě oslovila. Vaše podání mi ale nedalo uspokojivý motiv, proč se stalo to, co se v závěru stalo.

RECENZE

ZAUJETÍ ZÁVAŽNÝM TÉMATEM

V pozadí scény je několik čirých lahví a půlkulatých mis. Další čtyři mísy jsou rituálně přineseny a položeny na uhlopříčku jeviště. V zápětí nás úvahy o možnostech potratu mladičké dívky uvedou do tematiky.

Je chvályhodné, že se liberečtí s velikou soustředěností, upřímností a zaujetím pustili do závažného tématu, které nastolila slovenská autorka Zuzana Ferenczová.

Zmnožení hlavní hrdinky do osmi, respektive čtyř představitelk je pochopitelným tahem z hlediska obtížné hratelnosti psychologicky náročné role mladou herečkou, ale mohlo by i povýšit problematiku z individuální na generační – kdyby ovšem byly představitelky individualizovány. Takto, ve spojení s výsostně stylizovanou mluvou (až na vulgarismy, v tomto klíči neorganické), pohyby herců i aranžmá celých obrazů (které ne vždy sdělují své významy), tvoří jen součást silné estetizace, která činí naléhavé expresivní téma jaksi odtaztým, neosobním, akademickým. Je tu několik silných obrazů, ale přesto mi nakonec chybí sdělené emotivní zaujetí, silný osobní vztah k tématu, vyjádřený hereckými prostředky.

A ještě je tu jeden problém dramaturgický. Neznám, bohužel, předlohu, ale zdá se mi, jako by některá fakta v inscenaci chyběla: nejen proč je pro tuto mladičkou dívku na začátku 21. století takový problém vyrovnat se s nechtěným těhotenstvím (morálka? náboženství?...), ale hlavně není sdělen důvod přechodu od věcných úvah o tom, jak zařídit potrat, k úvahám o smrti na zkoušku a nakonec i k uskutečněné sebevraždě.

Při všech výminkách jde ale o seriózní pokus hodný úcty.

Luděk Richter

Šubrd, ZUŠ Jihlava: Sem se mi nedívej

NEJDE O NĚJAKÉ ZVLÁŠTNÍ TÉMA

Rozhovor se souborem

Jak dlouho se věnujete divadlu?

Všichni: Pět, šest let. Ale tady jsme poprvé.

Jak jste přišli na námět vaší inscenace?

Honza: No, sledovali jsme z okna lidi, pak jsme z toho udělali krátkou improvizaci a tak nějak to vzniklo.

Takže je to čistě založené na různých příbězích, které jste sledovali v oknech?

Anička: To zrovna ne.

Tomáš: Spíš jsme si dělali srandu z toho, jak úchylácky sledujeme holky, co bydlí naproti naší zkušebně.

Anička: Občas se tam děly takové různé příběhy, jako třeba balení jointa...

Tomáš: ...sledování Harryho Pottera a učení se. Všechny tyhle tři věci naráz. A pak tam i vařily. Z mlíka, „majorky“, kečupu a mouky. /smích/

Dominik: Děly se tam prostě takové divné věci a tak nás napadlo dát to všechno dohromady. A nakonec to sepsal Martin (Martin Kolář, vedoucí souboru – pozn. red.).

Co je hlavním poselstvím vašeho představení?

Dominik: Přinášet radost. Bavit. Děláme hlavně takové uhlité komedie.

Klára: To je to, co nás naplňuje. Je to o obyčejných lidech. Nejde o nějaké vážné téma. Takové téma publikum málokdy vezme.

Dominik: Mně se líbí si tady jen zahrát. Už to samo o sobě mi stačí. A ještě když je to komedie, tak se můžu bavit taky. Reakce diváků jsou úžasné.

Nenapadlo vás někdy jít jiným směrem a vyzkoušet i jiný žánr než komedii?

Dominik: Napadlo. Ale nikdy to nedopadlo dobře. /smích/
Anička: Martine (obrátil se na vedoucího souboru), zkoušeli jsme někdy něco vážného?

Martin Kolář: Ono by to s vámi ani nešlo. S jinými skupinami jo, ale taky se to zvrhne. Asi jsme takové typy. Ale třeba k tomu dospějeme.

Jakým způsobem vaše inscenace vznikají?

Linda: Na takhle nápad jsme přišli díky těm sousedům. Potom to Martin sepsal, dal nám k tomu nějaké scénáře. Když jsme inscenaci nacvičovali, vždycky tam někdo něco přidal a to, co nám přišlo vtipné, jsme tam nechali.

Anička: Většinou všechno vzniká z improvizací. Jen tak si hrajeme a najednou si řeknem: hele, to je dobrý!

Linda: Nebo máme základ, nějaké společné téma. A na něj potom nabalujeme to všechno okolo.

V čem vám přijde divadlo, jako dobrý prostředek vyjádření?

Marie: Můžu být, kým chci. Hrát koho chci.

Dominik: Podle mě je to takové přímé. Říká se, že umění vyjadřuje emoce. Malíř přes obraz, hudebník přes píseň, tanečník přes tanec, ale tady to zahraju. Přímo to ukážu. Je to takové bezprostřednější.

Marie: Lidé, kteří na nás přijdou do divadla, jsou vlastně ti, kteří mají divadlo rádi. Přijmou to tak, jak to my ukážeme. Pokud mám něco prezentovat ve škole, před lidmi, které to nezajímá, je to mnohem obtížnější než tady, kde tomu lidé rozumí.

Tereza: A je to pro nás odreagování.

-vím-

RECENZE

ABSURDNÍ ANEKDOTA

Jsou inscenátoři, kteří chtějí něco objevit a vypovědět, a jsou inscenátoři, kteří se chtějí vyřádit nebo si něco jen tak vyzkoušet. Jihlavská inscenace zřejmě patří mezi ty druhé.

Série etud ve stylu kuchyňského realismu je navlečena na postupně rozkrývaný příběh vyšetřování incidentu zdánlivého voyera Libora Vejrala s manželem „špiclované“ Kateřiny Procházkové Karlem, aby se v pointě ukázalo, že Libora zajímala jen vlha a ptáci vůbec, což se stane záminkou k lehce pokleslým žertíkům.

Celá rekonstrukce „případu“ je až monotónně přerušována vracením a variacemi jednotlivých situací (pomalu-rychle,

jemně-drsně, pro manželku-pro vyšetřovatele...), vstupy pokaždé přerušené televizní moderátorky a později i novinářky bulvárního Šplechtu, a prokládána komunální satirou na horlivě neschopnou policii a prolhané novináře, kteří udělají z čehokoli cokoli, jen aby byla senzace. Tady se nabízejí možná témata, ve výsledku jde ale, žel, většinou o ta nejpopravnější klišé.

Zkrátka: absurdní anekdota, na níž si aktéři vyzkoušeli, co umějí, a co všechno je možné. Proč ne, vnímáme-li ji jako učební látku.

Luděk Richter

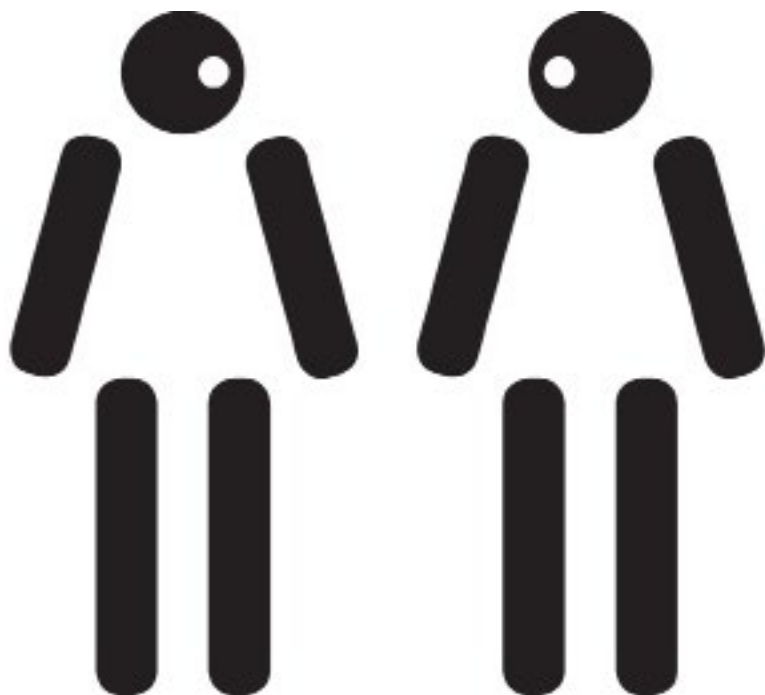

SLOVOMRAK

Slovomrak (čti wordcloud) je vizualizací bleskových reakcí diváků ihned po představení. Čím větším písmem je výraz uveden, tím vícekrát jej diváci v souvislosti s představením pronesli.

DISKUSE O INSCENACI:

Bavila mě vaše energie, to, jak do toho jdete. Osobně se mi ale nelíbí tenhle druh humoru. *** Líbil se mi nápad s rekonstrukcí, ale některé vtipy se moc opakovaly. *** Byl to pořád humor, jeden vtip za druhým. Nemělo to žádnou gradaci, žádný spád, bylo to pořád stejné. *** Líbila se mi retrospektiva. Nepochopil jsem konec, kdy všichni popadali na zem. *** Líbilo se mi opakování i z jeho úhlu pohledu. Podle mě by to ale mohlo být mnohem přehnanější. *** Byl to dobrý text pro trénink, bylo tam všechno. Inscenaci ale zabíjela herecká nepřesnost, která asi vychází z nezkušenosti souboru. *** Karel Tománek: Byla to taková nečekaná drobná událost v životě jednoho ornitologa. Divadlo je setkání dvou skupin, diváků a tvůrců. Z vašeho představení jsem cítil přístup „děláme divadlo, protože nás to baví“. Ano, bylo to nedotažené, dlouhé, nedodělané, ale to vůbec nebylo důležité. To se naučíte. Ale ten původní vklad tam byl a to je pro mě moc cenný. *** Vladimír Fekar: Já tomu říkám punkové herectví. Tenhle druh divadla má svůj půvab v tom, že nás překvapuje tím, že porušuje běžné divadelní konvence. Připadá mi to, že inscenace vznikla vrstvením vtipků, organicky, ale pak přišel autor a dal tomu strukturu, řád. *** Zuzana Jirsová: Není žádná legrace dělat takovouhle legraci. Humor brzy začíná tuhnout, představení začíná padat. Udržet srandu není jednoduché. Proto děkuji za představení. Připadalo mi ale, že na konci už jste byli unavení. Já bych střihala. Chtělo by to zkrátit, vyhodit, co není potřeba. Taky doporučuji dělat tečky, dotáhnout scény do konce.

RECENZE

VŠECHNO JE JINAK

Přiznám se, že způsob, jakým pracuje soubor Šubrd s Martinem Kolářem, je mi velmi sympatický. Baví mě ta Rubikova kostka, v níž se řetězí etudy, asociace, i to zoufalé neustálé vracení se k předchozímu, ve snaze najít UŽ KONEČNĚ tu jedinou správnou verzi příběhu tak, jak se objektivně odehrál. I když víme, že podstatou je banalita, hezky česky „prkotina“, resp. nedorozumění, vycházející z toho, jak každý z účastníků formuluje svou verzi příběhu podle velikosti svého ega, fantazie či profesní deformace. To je tedy základ představení SEM SE MI NEDÍVEJ, které zjevně vzniklo etudovou metodou, z níž se zrodila rekonstrukce „kauzy“. Srocní na scéně už od počátku (s vtipným navozením atmosféry crazy písničkou) napovídá, že tady dojde k pěknému chaosu. Těch lidí je zjevně moc na to, než aby se dal vyprávět jednokolejný příběh. A právě ve variabilitě pohledů na objektivní „rekonstrukci“ je kouzlo představení. A každý divák si může téma interpretovat po

svém. Třeba je to o sebezhlíživých ženách, které mají pocit, že se každý muž zajímá právě jen o ně. Nebo naopak o mužích, kteří se dostávají do problémů ze zcela banálních důvodů a vlastně omylem. Či o různých profesích, které nás deformují tak bizarním způsobem, že jsme okolí pro smích, zatímco si své „profesní tiky“ vůbec neuvědomujeme. A možná je to i o tom, jak jsme zvyklí dělat z komára velblouda, z hloupostí senzace, kauzy či schůdky ke slávě. Tohle všechno v představení je, a divák se spontánně směje crazy situacím i gagům. Bohužel, přes nasazení protagonistů, jsou v představení mnohé prohršky, které je značně handicapují. Nedostatečné řemeslné zvládnutí zajímavě nadhozených situací způsobuje nedotaženost gagů, pokulhávající temporytmus, neúmyslné zpomalování mezi jednotlivými situacemi. Domnívám se, že mnohé lze vylepšit a dotáhnout v průběhu reprízování. Zatím ale představení zůstává kdesi na půli cesty k divákovi.

Jana Soprová

Seminář

VYPRAVĚČSKÉ DOVEDNOSTI

Bylo by jistě zajímavé oběhnout všechny semináře a porovnat, jakým způsobem probíhají úvodní seznamovačky, v závislosti na oboru. Jak totiž poznávám z úvodní hodiny vypravěčského semináře, už v samotném počátku příběhu, který si spolu skupina seminaristů prožije, je zakuklené celé téma. Už v expozici zaznívají ty nejzásadnější **PRAVDY**.

Někteří se pravděpodobně divili, že nás letos potkávají dva semináře improvizace – není tomu tak! Seminář Jany Machalíkové se totiž zabývá vyprávěním, příběhem, ač sama lektorka v úvodu podotýká, že oba tyto okruhy mají ledacos společného. Vyznává se ze své lásky k vyprávění, přiznává, že když improvizuje, vlastně také směřuje k vyprávění. A ten bod, v němž se oba obory protínají, se dá vyjádřit slovy:

TADY A TEĎ!

Pro improvizátora i vypravěče důležitá poučka. Všechno se musí rodit pod tímto určením. Protože, když se to tak neděje – všichni ví, že je to připraveno, kouzlo se nekoná, můžeme jít domů. A o to taky seminaristům půjde – naučit se na jevišti takto být.

K tomu je třeba si uvědomit jednu zatím možná ještě nepřijemnou pravdu:

JSTE VIDĚT A SLYŠET!

Když vás lidé pozorují, je na vás vidět úplně všechno, co máte. A když se to snažíte maskovat, je to vidět víc. Strkat hlavu do písku nepomáhá, rozplynout se nelze a svoji přítomnost nezapřete.

Pak už ale dochází k výše zmíněnému seznamování. První kolo spočívá jen v tom říct křestní jméno, a odkud seminarista pochází. Základ, se kterým se bude ještě pracovat. Na to skupina začne chodit po prostoru – každý má při tom za úkol postupně pozorovat boty ostatních, kalhoty ostatních, oči („sledujte velikost zorníček“) či vlasy, a představit si příběh těch bot, kalhot, očí, vlasů. Akcentováno je, že jeden každý seminarista chodí s vědomím toho, že je vidět. Lektorka následně chodící chumel lidí zastaví, chumel zavírá oči a každý v něm ukazuje směrem, kde si myslí, že je člověk s hnědými vlasy, člověk bez bot, nejvyšší člověk apod. „Nabízejte si pohledy navzájem, každý buďte osobností v prostoru a hlavně

NECYKLIT SE V KRUHU!“

Poučka zásadní pro chození po prostoru – pro vyprávění samozřejmě neméně. Možná ale trochu v jiném smyslu, než je zjevné – cyklení se při chůzi po prostoru je jistota, které se jako první chytíme, zajetý mód, k němuž se uchylujeme. Této jistoty se musíme vzdát, osvobodit se od ní.

Poté následuje další stupeň cvičení, jak se naučit žít s tím, že jsme ode všech pozorováni. Kdo chtěl, zastavil se, čímž zastavil i skupinu svých spolupracovníků, kteří na něj upřeli své pohledy. V této situaci musel (teď již interpret) přednést

znovu své jméno. Jak jednoduchá situace, ale kolik se toho na ní dá pozorovat – jak na nás cizí pozornost působí, jakým způsobem nás ostatní pozorují, jak my pozorujeme je, jak my pozorujeme sami sebe... Nic jednoduchého, říct jedno slovo, když na nás ostatní zírají a něco od nás čekají. Jak jen to jedno slovo pustit do světa, aby znělo přijatelně, abych se osvědčil? Otázky, které si „vyučení“ vypravěči nebudou pokládat, protože jim přijdou nepodstatné.

A co

OČNÍ KONTAKT?

Má ohromnou moc. Připoutá si diváka – divák je osloven a třeba i nějaká třída 8.A., která se snaží vypadat, jako že **NENÍ VIDĚT A SLYŠET**, se zaháčkovaná kantorovými očima vrací zpět do reality.

Seminaristé tedy chodí po prostoru, zastavují se, navazují **OČNÍ KONTAKTY**, a na to říkají svá jména. Zbývá už jen **NEHODNOTIT SE!**

Nekomentovat se, byť mimoslovně. Tuto práci by vypravěč při výstupu měl nechat porotcům a laskavému publiku.

Následující cvičení probíhá v kruhu – vždy jeden řekne „vymění se ti, kteří...“ a přidá nějakou výpověď o sobě, která by mohla být společná pro více lidí. Postupem mají být tyto výpovědi více konkrétní (konkrétnost pomáhá) a více podporovat emoci teď již opět interpreta. Nakonec už slyšíme první vyprávění příběhů ze života, dané uvozovacím „vymění se ti, kteří...“

Skupina je rozdílného charakteru, někteří jsou na Mladé poprvé, někteří jsou mazáci. Letmo s tím souvisí, že někteří se s takovým způsobem práce už setkali a někteří ne, proto je ladění se pozvolné a nabízené podněty jsou ne vždy využity. V tuto chvíli ale dochází k první pořádné akceleraci, seminaristé baví sebe i ostatní, reagují na sebe, podporují se smíchem, navazují na sebe tematicky, variijí a stupňují jeden motiv, jsou **VIDĚT A SLYŠET, TADY A TEĎ**.

Nakonec následuje sada cvičení na upevnění jmen, pomocí asociací na základě prvního písmena nebo hrou ze začátku: „Ukaž prstem, kde stojí Jana.“

Zaznívá ale ještě poslední PRAVDA dnešního dopoledne. Když totiž někdo něco vypráví, je to zajímavé tím, jaký názor k tomu má. Jinak je to nuda. V zásadě jde o to, že je třeba text **INTERPRETOVAT!**

Toto je tedy moje interpretace semináře, který jsem viděl, a jako poučení pro mě vyplývá: nepodceňuj seznamovačky, téma je přítomno v každé části dobrého příběhu.

-jam-

TAJEMSTVÍ LOŇSKÉHO LÉTA

Pojďte s námi na přehlídku, projdeme se pamětí, naše staré kamarády nehodíme do smetí! Připomeňte si s námi nejlepší moment(k)y loňského ročníku Mladé scény.

Porád přišlo. I uvnitř.

Hanka Franková (úplně vpravo) se hrála hezkou etudou při přebírání ceny Ministerstva kultury (v ruce úplně vlevo).

Berta byla ještě mrně.

Někteří se už na to nemohli dívat...

... a tak šli radši hromadně do... kopce.

Porotě jsme z exilu poslali Huláka.

Pamatujete si to taky tak? :)

...pokračování ze strany 1

Je pravda, že v mladém divadle výpověď chybí málokdy.

To asi posuzuješ optikou toho, co se dostane na celostátní přehlídku. Když ale zajedeš na krajské přehlídky, najdeš spoustu inscenací klasicky interpretačních. V mladém divadle je ale zvlášť markantní, jak to nefunguje. Lidé ve středoškolském věku hrají dospělé postavy, to nemohou uhrát, je to jen taková marná nápodoba dospělého iluzivního divadla.

Pamatuješ si inscenaci Maryša olomouckých gymnazistů? Ti udělali klasiku interpretačně. Bylo to pro tebe přijatelné?

To mi připadalo zajímavé. Překvapilo mě to. Je pravda, že to byl zvláštní případ. Šel jsem na to s očekáváním, že to bude něco, co absolutně odmítám přijmout. Nakonec ale byla inscenace jiná, byl tam viditelný jejich vklad.

Je pro tebe výpověď tím nejdůležitějším v mladém divadle, potažmo na mladé scéně?

Pro mě je pořád nejzajímavější střet těch různých přístupů, ke kterému tu dochází.

Ústí je specifické svým formátem diskusí. Myslíš, že se hodí pro mladé divadlo, nebo bys ho uvítal i na přehlídkách dospělých?

Uvítal bych ho i na dospělých přehlídkách. Myslím, že všechny amatérské přehlídky by měly být o setkávání, mělo by to být na bázi partnerství, dialogu. Myslím, že když se přehlídky omezí na soupeření a na snahu dostat se na Jiráskův Hronov, z mého hlediska to ztrácí smysl. V disciplíně

jako je divadlo se stejně nedá dost dobře soutěžit. To, co má smysl, je, že se potkáme, že si zkonfrontujeme přístupy, metody práce, že si o tom můžeme povídat. Když tenhle moment schází, je to pro mě vyprázdněné.

Kdybys mohl vybrat ideální scénář pro budoucnost mladé scény, kam by sis přál, aby směřovala?

Upřímně řečeno, jsem nervózní z toho, jak různé jsou lektorské sbory na krajských přehlídkách a jak různá kritéria pro výběr mají. Je znát, že v některých lektorských sborech není nikdo, kdo by byl na celostátní přehlídce a věděl, jak to tu vypadá. Neznají celostátní kontext, tím pádem jsou i reference o inscenacích matoucí. Pak se vedle sebe dostanou věci, které jsou kvalitativně nesrovnatelné. Kvalita samozřejmě není jediné hledisko, občas jsou ale rozdíly až propastné. Lektorům chybí často zkušenost pedagogická, a tak vnímají čisté výsledky. Jako nejlepší pak vyhodnotí inscenaci, kde jsou děti opravdu zmanipulované do hry na dospělé divadlo, což je pro mě nepřijatelné. Postupují věci, které mají nulový tvůrčí vklad a je to jen nápodoba. Třeba studenti mají i nějaké dovednosti, ale je to jen mechanické předvádění těch dovedností. Mrzí mě, že se tyhle věci z krajů dostávají. U dětského divadla tohle není, lidé jsou hodně na jedné lodi. Existuje tam nějaké všeobecné povědomí o tom, jak by kvalitní, dobře odvedené dětské divadlo mělo vypadat. V mladém divadle tohle obecné povědomí chybí. Je to do jisté míry logické, je to dáno tou obrovskou rozrůzněností. Nevím, jestli je vůbec možné, aby to bylo jinak.

-jip-

VÍT, ČI NEVÍT?

Faktografický sloupek Vítka Maloty

Rok utekl rychle jako Kámen a zas začali se scházet mladí z celé republiky, aby společně sdíleli jednu a tu samou vášně – divadlo. Mladá scéna niky neztratila šmrnc asi právě díky tomu, jak domácky na člověka působí. Na pět dní jakoby vše stanulo za clonou vnímání a my se nechali unášet na přehlídkové vlně. Jenomže to s sebou nese i jistá úskalí. Ztrátu koncentrace, zájmu o okolí, o život, ztrátu soudnosti, sebekontroly, divadelního diletantství a tak dále. Ani v omámení divadlem ale nesmíme zapomínat na fakta či přírodní zákony - jako třeba při včerejších představeních. Víte, že:

* Suprkalifragilistiexpialidózní (tento výraz napsala skupinka Vydýcháno z Liberce do kolonky „O souboru“) je skutečné slovo, které roku 1986 pojal za své Oxfordský slovník? Odkazuje na Mahátma Gándhího, který byl „super calloused fragile mystic hexed by halitosis“, což doslova znamená super mozolnatý křehký mystik prokletý zápachem z úst. Proč?!

* Vlha pestrá nemůže být považována za extrémně vzácný druh, přestože byl její výskyt na našem území poprvé prokázán až roku 1954? V roce 2005 se však počet párů pohyboval kolem 180. Šubrd nám lhal! Často se ozývá výrazným, měkkým „prryt“... Jen tak, pro představu. Vlha. Ne Šubrd.

* Představení Paprsky slunce obsahuje několik fyzikálních, historických a dalších faulů? Vezmeme-li v úvahu čas, odpor okolního prostředí, konstantu tíhového zrychlení a zrychlení tělesa, zjistíme, že Plaváček padal do studny (při době letu 5,3 vteřiny) hluboké 77,91 metru. Při takovéto výšce očekával bych okamžitou a explicitní smrt na jevišti. Dále: v inscenaci král držel své království POD zámek, jak jsem se ale dočetl v dobových pramenech, ve skutečnosti žil NA zámku. A do třetice: uznávám řetěz jako kvazilatenčně vyjádřený falický symbol. Musel si ale muž dokazovat svou nadvládu kladením řetězu i na svou dceru?

-vím-

Kdo páchá Mladou na Malý?

Petra Jirásková, Honza Mrázek, Vítka Malota (redaktoři)
Jana Soprová, Luděk Richter (recenze)
David Slížek (foto a zlom)